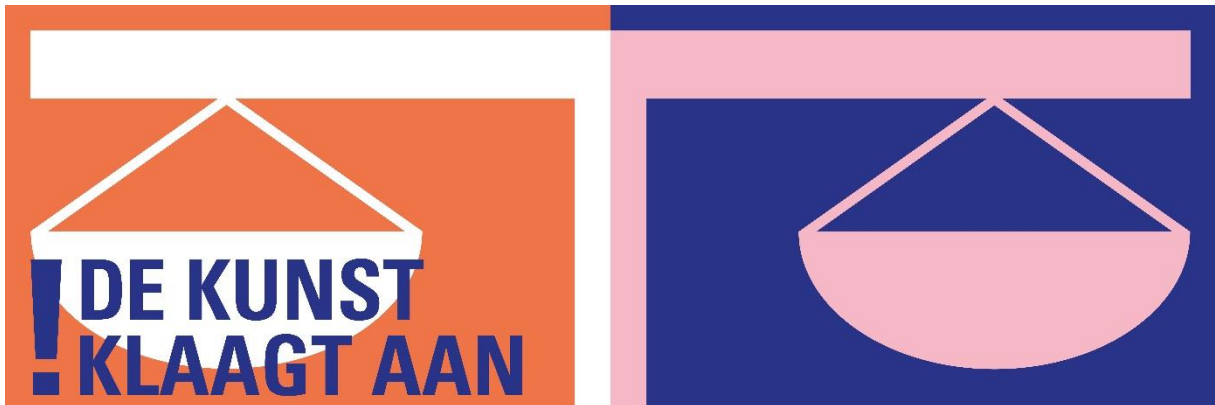

Persbericht: De Kunstenbond stelt de Staat aansprakelijk voor gebrek aan coronacompensatie.

Beeld: Sacha van Alfen

De Kunstenbond, vakbond voor kunstenaars, cultuurmakers en andere werkenden in de creatieve sector, stelt dat de Staat verschillende groepen zzp'ers in de culturele en creatieve sector onvoldoende heeft gecompenseerd voor de door coronamaatregelen geleden schade. De vakbond benadrukt hierbij dat deze groep werkenden tegelijkertijd onevenredig hard is getroffen door deze maatregelen. Samen met negen zzp'ers uit de culturele en creatieve sector sommeert de Kunstenbond de Staat tot compensatie, anders dreigt een rechtszaak.

In de op 5 juli 2022 verzonden aansprakelijkstelling zet de Kunstenbond de achterstelling en uitsluiting van de sector en haar werkenden uiteen. Als de Staat verzaakt om binnen 28 dagen met een compensatievoorstel te komen, daagt de Kunstenbond de Staat voor de rechter. De mede-eisers zijn leden van de vakbond die zeer zware financiële gevolgen ondervinden van coronamaatregelen en gebrek aan coronasteun. Getroffen zzp'ers hebben hun spaargeld opgegeten en kampen met belastingschulden.

Op basis van beschikbare cijfers van het CBS en berekeningen van de Taskforce culturele en creatieve sector, gaat de Kunstenbond uit van tienduizenden gedupeerden, met een gezamenlijk schadebedrag dat wordt geschat op 1,6 miljard euro.

De oproep :

- De Kunstenbond roept de overheid op te erkennen dat de groep zzp'ers in de creatieve en culturele sector zwaarder getroffen is door de coronamaatregelen dan andere groepen werkenden of ondernemers, terwijl er minder toegang was tot steun en compensatie. Daarom eist de vakbond van de overheid de onevenredig geleden schade voor deze groep te compenseren.
- Onder de naam "De Kunst Klaagt Aan" roept de Kunstenbond getroffen zzp'ers op om zich met hun verhaal en schadebedrag te melden. De bedragen en persoonlijke verhalen kunnen worden doorgegeven via de website kunstklaagtaan.nl. Zo worden de rechtszaak en de roep om politieke actie kracht bijgezet.
- De Kunstenbond roept politici op zich de situatie van de culturele zzp'er aan te trekken en te zorgen voor gerichte steun voor herstel en structurele verbetering van de arbeidsmarkt zodat deze doelgroep ook een eerlijk inkomen kan verwerven.

De Staat al jaren bekend met kwetsbaarheid zzp'ers

Van de culturele en creatieve sector was al voor corona bekend dat er grote problemen waren op de arbeidsmarkt. Structurele onderbetaling, in combinatie met doorgeslagen flexibilisering van de arbeidsmarkt, leidde al tot een bijzonder kwetsbare positie van zzp'ers voor aanvang van de coronacrisis. Jet Bussemaker, toenmalig Minister van OCW, nam in 2017 het SER en Raad voor Cultuur-advies 'Passie Gewaardeerd' in ontvangst, waarin werd geconcludeerd dat eerlijke beloning van werk in de kunst en

cultuur verre van vanzelfsprekend is. De minister erkende het probleem en is al sindsdien met de sector in gesprek over maatregelen ter verbetering. Tijdens de pandemie is deze kwetsbare positie in een hoog tempo verergerd en heeft de Staat niet laten zien de problemen voor deze groep echt aan te pakken.

Als eerste dicht, als laatste weer open

De culturele en creatieve sector kreeg als eerste te maken met beperkende maatregelen, en heeft die tot het laatste toe moeten hanteren. Keer op keer werden maatregelen pas erg kort voor intrede bekend, terwijl het werk van de getroffen zzp'ers al in de maanden daarvoor verricht was.

“De maanden voor Pasen staan in het teken van de vele repetities en concerten van Bach's Matthäus Passion. Rondom Pasen zing ik een groot deel van mijn jaarinkomen bij elkaar. De eerste lockdown hakte er dan ook al meteen flink in, en compensatie was er nauwelijks.” aldus één van de eisers.

Willekeurige uitsluiting

De culturele en creatieve sector werd bij coronamaatregelen stelselmatig uitgesloten van versoepelingen, terwijl andere sectoren wel of deels hun werkzaamheden konden voortzetten. Mensenmassa's kwamen samen in woonboulevards en Primarks. De Staat subsidieerde reisbewegingen met honderden miljarden onvoorwaardelijke steun aan KLM. De culturele en creatieve sector kreeg tijdens de pandemie 105 weken beperkende maatregelen opgelegd. Grote delen van de sector zijn 46 weken geheel of nagenoeg geheel gesloten geweest, met alle gevolgen van dien voor de inkomsten van ondernemers in de sector. Een onderbouwing op basis van verwachte besmettingscijfers bleef uit. Het kabinet gaf cultuur geen prioriteit, maar gaf wel toestemming voor afgeladen tribunes tijdens de Formule 1 in Zandvoort. Om met Hugo de Jonge te spreken: *‘je kunt toch ook thuis een dvd'tje opzetten’*.

Wendbaarheid sector

De culturele en creatieve sector heeft vanaf de start van de pandemie zijn uiterste best gedaan om zich aan te passen aan het constant veranderende coronabeleid. De Kunstenbond en de Creatieve Coalitie waren en zijn als onderdeel van de Taskforce Culturele en Creatieve sector in gesprek met het ministerie om de uitwerking van corona(maatregelen) op de sector in kaart te brengen en om oplossingen te zoeken voor veilige en verantwoorde doorgang van zaken. Velen protocollen zijn opgesteld en eindeloos aangepast, in een poging aan het werk te kunnen blijven. Ook de mede-eisers in deze zaak hebben zich voortdurend aan de opgelegde beperkingen gehouden, maar werden niet of nauwelijks gecompenseerd voor het gemis aan inkomen door alle beperkingen.

In een samenwerking tussen sector en overheid vond in het eerste en tweede kwartaal van 2021 een reeks experimenten plaats waarmee met onafhankelijke experts werd onderzocht welke culturele activiteiten op welke manier tot besmettingen leidden. Dat gebeurde onder de noemer Fieldlab Evenementen.

Dansen met Jansen

Toen toenmalig minister van VWS, Hugo de Jonge, begin zomer 2021 met de legendarische uitspraak *“Dansen met Janssen”* jongeren opriep om zich te laten vaccineren om diezelfde avond nog in de club te dansen, liep hij vooruit op de resultaten van de fieldlab in een nachtclub en sloeg hij geen acht op het feit dat vaccins niet meteen werkzaam zijn tegen het virus. Twee weken later moest het kabinet de versoepelingen terugdraaien vanwege oplopende besmettingscijfers.

Generieke noodsteun ontoereikend

De Kunstenbond pleit al vanaf het begin van de pandemie voor maatwerk om de corona schade voor zzp'ers in de sector te compenseren. Van alle werkenden in de culturele en creatieve sector is meer dan de helft zzp'er. Zzp'ers kwamen er bekaaid vanaf met generieke coronasteun. Diegene die al aanspraak konden maken op Tozo, werden teruggeworpen op bijstandsniveau. Door sectorspecifieke kenmerken waren andere regelingen grotendeels onbereikbaar voor de meeste zzp'ers in de culturele en creatieve sector (zie bijlage). Voor andere sectoren zoals de horeca en kermisbranche, werd de regeling Tegemoetkoming Vaste Lasten aangepast en de voorwaarde voor een apart woon-werkadres uit het eisenpakket geschrapt. Het kabinet wou echter niet overgaan tot dit type maatwerk voor de culturele en creatieve sector.

Sectorsteun kwam niet bij zzp'ers terecht

De honderden miljoenen aan sectorspecifieke noodsteun werden vooral verdeeld onder bedrijven, instellingen en lokale overheden. Al bij de inrichting van het eerste sectorspecifieke steunpakket, was de 'trickle-down' strategie, waarbij het geld top-down ook bij zzp'ers terecht zou moeten komen, een groot

punt van zorg voor de Kunstenbond. Onder meer cijfers van de Boekmanstichting toonden aan dat steungeld via organisaties zzp'ers niet bereikte en zelfs op de planken van instellingen bleef liggen. Ondanks de vele signalen die de Staat van de sector kreeg, werd de steun bij opvolgende pakketten niet van een oormerk, voorwaarde of vereiste voorzien waardoor het geld vaak nog steeds niet bij zzp'ers terecht kwam (zie bijlage). Ook werden groepen zzp'ers die niet via instellingen werken veelal uitgesloten van sectorspecifieke steun.

Oudedagsvoorziening opgegeten

Veel zzp'ers in de sector hebben afgelopen jaren hun spaargeld en oudedagsvoorziening op moeten eten om te kunnen overleven. Belastinguitstel is geen echte steunmaatregel, maar alleen uitstel van betaling voor deze zwaar getroffen zzp'ers. Inmiddels is de blauwe envelop met tienduizenden euro's aan vorderingen al bij zzp'ers op de mat gevallen.

"Door de partnertoets bracht TOZO geen uitkomst voor mij en mijn gezin. Inmiddels zit ik met 40.000 euro belastingenschuld die ik niet kan afbetalen omdat opdrachtgevers nog altijd terughoudend zijn." Aldus een van de mede-eisers.

Compensatie broodnodig

De nijpende situatie van de zzp'ers in de culturele en creatieve sector is voor de Staat geen nieuws. Maar ook in het herstelplan blijft compensatie uit. Deze aansprakelijkheidsstelling is daarom volgens de Kunstenbond onvermijdelijk.

Ronald Gijsbertsen, directeur van de Kunstenbond: *"De verhalen van onze leden zijn zeer schrijnend en waren te voorkomen geweest. Daarbij wil ik benadrukken dat de groep voor wie passende compensatie broodnodig is, veel groter is dan deze negen eisers alleen. De Kunstenbond biedt alle zzp'ers uit de sector de gelegenheid hun geleden coronaschade te melden op onze website. Zo maken we zichtbaar hoe gigantisch het probleem is dat we als sector en maatschappij hebben."*

Noot voor redactie:

Voor vragen met betrekking tot dit persbericht, de aansprakelijkheidsstelling en/of verzoeken voor de mede-eisers, kunt u contact opnemen met: Femke Strik van de Kunstenbond: 06 41320164 of femkestrik@kunstenbond.nl

Bijlage volgende pagina (4 e.v.): Ondersteunende cijfers over generieke en sectorspecifieke noodsteun mbt zzp'ers.

Bijlage: Ondersteunende cijfers over generieke en sectorspecifieke noodsteun mbt zzp'ers.

Noot voor redactie:

Tabellen Kunstenbond in Excel op aanvraag verkrijgbaar ter verificatie van gegevens. Voor vragen over of naar aanleiding van deze tabellen kunt u contact opnemen met Peter van den Bunder van de Kunstenbond, 06 42 56 25 32 of petervandenbunder@kunstenbond.nl

Behoud van banen en bedrijven

Loonkostensubsidie ondernemingen (NOW)

regeling	periode	bovengrens loonsubsidie (2 x max dagloon per maand)	min-max perc. omzet-verlies	max perc. tegemoetkoming
NOW1	maart t/m mei 2020	€ 9.538	20-100	90
NOW2	juni t/m september 2020	€ 9.538	20-100	90
NOW3.1	oktober t/m december 2020	€ 9.691	20-100	80
NOW3.2	januari t/m maart 2021	€ 9.718	20-100	85
NOW3.3	april t/m juni 2021	€ 9.718	20-100	85
NOW4	juli t/m september 2021	€ 9.813	20-80	85
NOW5	november t/m december 2021	€ 9.813	20-90	85
NOW6	januari t/m maart 2022	€ 9.952	20-90	85

Bron: <https://www.uvw.nl/werkgevers/Images/overzicht-aanvraagperiodes-now.pdf>

Inkomensondersteuning ondernemers (Tozo)

bijdrage levensonderhoud	periode	max bedrag per maand (sociaal)		toetsen			
		alleenstaand	samen	partnerinkomen	vermogen	kosten-delers-norm	levensvatbaarheid bedrijf
Tozo1	maart t/m mei 2020	€ 1.052	€ 1.503	N	N	N	N
Tozo2	juni t/m september 2020	€ 1.052	€ 1.503	J	N	N	N
Tozo3	oktober t/m december 2020	€ 1.059	€ 1.513	J	N*	N	N
	januari t/m maart 2021	€ 1.078	€ 1.541	J	N*	N	N
Tozo4	april t/m juni 2021	€ 1.078	€ 1.541	J	N*	N	N
Tozo5	juli t/m september 2021	€ 1.078	€ 1.541	J	N*	N	J
Bbz verlicht **	november t/m december 2021	€ 1.078	€ 1.541	J	J	J	J
Bbz verlicht	januari t/m maart 2022	€ 1.092	€ 1.560	J	J	J	J

* Het kabinet heeft uiteindelijk afgezien van de invoering van een beperkte vermogenstoets

** Het kabinet heeft een aantal voorwaarden tijdelijk versoepeld tov de reguliere Bbz

Bronnen:

- https://krijgiktozo.nl/documenten/Informatie_tozo_zelfstandigen.pdf
- <https://www.divosa.nl/onderwerpen/tijdelijke-overbruggingsregeling-zelfstandig-ondernemers-tozo>
- https://vng.nl/sites/default/files/2020-05/handreiking_tozo.pdf
- <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2021/03/04/eindrapport-tozo>

Gebruik tegemoetkoming vaste lasten compensatie TVL

bedrijven	perc. gebruik bedrijven regeling tegemoetkoming vaste lasten (TVL)			
	culturele en creatieve sector	sportsector	bedrijfstak R: Cultuur, sport en recreatie	alle sectoren samen
alle bedrijven	1,9%	6,0%	13,6%	12,5%
1 werkzame persoon	1,2%	3,5%	12,6%	8,0%
> 1 werkzame persoon	9,0%	18,2%	25,2%	28,6%

Bron: <https://www.cbs.nl/nl-nl/maatwerk/2022/08/gebruik-van-steunmaatregelen-corona-per-31-december>

Gerichtheid op zzp'ers van specifieke steunpakketten voor de culturele en creatieve sector

specifieke steunpakketten culturele en creatieve sector (miljoenen euro's)	Rechtsreeksgericht op makers (zzp)	totaal bedrag sector	Verhouding zzp/sector
eerste steunpakket	16,8	300	5,6%
tweede steunpakket	49,76	414	12,0%
derde steunpakket	24	24	100,0%
vierde steunpakket	25	147,25	17,0%
vijfde steunpakket	30	251,6	11,9%
totaal	146	1.137	12,8%

Voor het samenstellen van deze tabel hebben wij de uitwerkingsbrieven van de minister van cultuur aan de Tweede Kamer over de specifieke steunpakketten culturele en creatieve sector gehanteerd.

Bronnen:

- <https://open.overheid.nl/repository/ronl-762b3297-c74b-4ea6-8ccb-a7f87eda4f14/1/pdf/uitwerking-aanvullende-ondersteuning-300-miljoen-culturele-en-creatieve-sector.pdf>
- <https://open.overheid.nl/repository/ronl-1193acb1-8e7a-42c9-8e1f-4ca239a6320d/1/pdf/uitwerking-maatregelen-tweede-specifieke-pakket-voor-de-culturele-en-creatieve-sector.pdf>
- <https://www.tweedekamer.nl/downloads/document?id=4f950bdd-7238-4b9e-aa83-296682928bf0&title=Uitwerking%20extra%20steun%20voor%20de%20makers%20in%20de%20culturele%20en%20creatieve%20sector%20vanwege%20de%20lockdown.pdf>
- <https://open.overheid.nl/repository/ronl-71a74f83-7131-488c-abad-c5675f89499b/1/pdf/vierde-specifieke-steunpakket-culturele-en-creatieve-sector-voor-derde-kwartaal-2021.pdf>
- <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/01/31/aan-de-tweede-kamer-vijfde-specifieke-steunpakket-voor-de-culturele-en-creatieve-sector>